

Encalla la reforma de la platja de Palma

La rebel·lió veïnal i les discrepàncies polítiques ajornen la reforma de la platja de Palma.

Havia de ser una de les obres més importants en rehabilitació de zones turístiques. De fet, el president del govern espanyol, José Luis Rodríguez Zapatero, la va qualificar d'“exemple per a tot Europa”. S'hi havien d'abocar uns 1.000 milions d'euros públics i uns 2.000 de privats a deu anys vista. Però, a hores d'ara, la primera gran actuació concreta s'ha aturat arran del rebuig de veïnats afectats i per les divergències entre els partits polítics. Encara més, a la pràctica tota la reforma s'ha ajornat fins passades les eleccions municipals i autonòmiques, del maig de l'any que ve.

Platja de Palma. La façana central de la badia de Palma pertany a dos municipis, Palma i Lluçmajor. És la zona de Mallorca i de les Balears més *madura* turísticament. És a dir, més degradada. Com a exemple: fa vint anys el turista hi gastava una mitjana equivalent a més de cent euros el dia, i ara la despesa s'ha reduït a la meitat. És la zona més massificada, amb prop de 43.000 places turístiques, i la que compta amb més hotels vells i a peu de platja. Va ser i és la típica imatge de la *balearització*, és a dir, del descontrol urbanístic. Durant les quasi cinc dècades d'ençà que s'Arenal (a Lluçmajor i Palma) i Can Pastilla (Palma) —que són les dues denominacions que engloba la platja de Palma— iniciaren el *boom* de construccions hoteleres, la zona s'ha anat degradant com més ha anat més. A primera línia hi ha nombrosos establiments massa alts, massa vells i de molt poca qualitat: territori perfecte per al *tot inclòs*, el sistema de comercialització de les places a través del qual el client ho paga tot a l'origen i no fa

gairebé cap despesa a la destinació. A la segona, tercera, quarta... línia s'hi mesclen zones de més bon aspecte amb unes altres de molt degradades. En aquestes darreres hi conviuen hotels i *aparthotels* degradats amb edificis de pisos de baixa qualitat per a residència de treballadors. Els carrers estrets hi són ombrívols a causa de la gran altura dels edificis. Els espais públics verds i per al gaudi ciutadà hi són escassos. En l'entramat urbà sense ordre ni concert s'hi amunteguen residències privades modestes, hotels de baixa qualitat, establiments d'oci nocturn de situació reglamentària ignota, semisoterranis de seguretat discutible convertits en discoteques o pubs, baixos que enquireixen botigues de *souvenirs* que ofereixen les mateixes postals i figuretes des de fa quaranta anys o més, una saturació de restaurants i bars per a clientela de butxaca poc fonda... I tot, entre un renou excessiu durant la temporada alta, quan els turistes de baixa capacitat adquisitiva passen la gatera —que és com en mallorquí es diu l'embriaguesa— a altes hores de la nit i deixen els carrers encatífats de deposicions orgàniques... I no parlem dels tafurers, prostitutes, lladres i més individus de vida nocturna.

La degradació de bona part de la platja de Palma va aconsellar a les institucions d'emprendre accions radicals. Va caldre parlar-ne molts anys. Finalment, a principi del 2006 s'arribava a l'acord polític entre el govern espanyol, el balear, el consell de Mallorca i els ajuntaments de Lluçmajor i Palma. El pacte es va vendre com un acord històric que havia de portar una pluja de milions a la platja de Palma per reconvertir-la en una zona turística de qualitat.

Però passaren els mesos i els anys i la reforma no avançava. Fruit de les conjuntures polítiques, la rehabilitació va quedar limitada a successius equips al capdavant del Consorci —ens director de la reforma, format per totes les institucions— que anunciaven plans directors per al futur, però que no es concretaven. El setembre del 2008 els governs espanyol i balear donen allò que pareixia una seriosa empenta a tot el projecte. Posen al capdavant del Consorci —amb l'acord de la resta d'institucions— una comissionada de prou experiència política i de gestió: Margarita Nájera. Nájera havia estat batlles de Calvià pel PSOE durant dotze anys i també consellera de Treball des del principi de la legislatura actual (juliol del 2007). La reforma pareixia a punt de desencallar-se.

L'esclat. Després de les eleccions municipals i autonòmiques del 2007 i de les espanyoles del 2008, la coincidència política entre les institucions presents al Consorci era i és molt alta. Quatre institucions de les cinc (ajuntament de Palma, Consell i governs balear i central) són a mans de l'esquerra i presidides pel PSOE. Només l'Ajuntament de Lluçmajor té batlle del PP. Pareixia que les divergències polítiques eren cosa del passat. Tot indicava que finalment la reforma anava de veres i que podria ser una realitat. Zapatero va assegurar en diverses ocasions a Mallorca que el govern espanyol s'implicaria a fons en la rehabilitació, que hauria de ser “la més important feta en una zona turística de la Mediterrània”.

Durant gairebé dos anys, el Consorci va treballar en el disseny de la reforma. Just a principi del mes passat va anunciar les característiques generals del projecte. Va ser un acte que hom va voler que tingués gran rellevància social i política. Hi convidaren els màxims representants de les institucions que participen en el Consorci, empresaris hotelers, associacions empresarials, sindicats, etc. Fou tota una festa de la qual Nájera era l'estrella.

Però la festa durà molt poc. Al cap de quinze dies Nájera anunciava que tot d'una es posaria a exposició pública la primera fase de les obres que

Reunió dels representants de les forces polítiques, dimecres passat al Consolat de Mar, en què s'acordà d'ajornar les obres de la platja de Palma. A sota, Margarita Nájera, la comissionada per a les obres. La seva intenció d'enderrocar 200 cases i edificis va motivar tensions veïnals i polítiques.

incloïen la demolició de més de 200 cases i edificis de pisos de residents a Can Pastilla i s'Arenal. Ho anuncià com a cosa feta. Va dir que no hi havia marxa enrere i que a l'octubre s'acabaria el termini d'exposició pública, s'aprovaria i començaria el procés de les obres. El consens polític, empre-

sarial i social que hi havia hagut fins aleshores es féu miques.

La primera reacció va venir dels veïnats afectats. En saber-se que se'ls esbocarien les cases començaren a mobilitzar-se. Conferències de premsa, convocatòria d'una futura manifestació davant el Consolat de Mar

—seu del govern—, crítiques a Nájera i als partits que permetrien allò que consideraven “un desbarat”. També els hotelers de la zona, agrupats a l'Associació Hotelera de la Platja de Palma, criticaren la poca informació que tenien i que Nájera hagués dit, sense pactar-ho, que s'eliminarien la meitat de les places turístiques de la zona.

Immediatament, el PP va ensumar, a nou mesos escassos de les eleccions, una potencial pesquera de vots. Obrí una oficina permanent a la platja de Palma per a aconsellar als veïnats. El PSM també s'afegí a les crítiques, i alhora la resta de partits del Bloc. Tots es reuniren amb les afectats i de resultes de les converses anunciaren que s'oposarien a les demolicions. A la pràctica, això volia dir que no es portarien a terme perquè havien de ser aprovades pel plenari de l'Ajuntament de Palma (on el PP té 14 regidors i el Bloc 2, sobre un total de 29) i, posteriorment, del Consell de Mallorca (PP, 16 escons; Bloc, 3; sobre 33). Tot amb tot, Nájera rebutjava les crítiques i insistia a dir: “Hem de ser conscients que una reforma com aquesta implicarà sacrificis particulars en bé de

La badia de Palma –que inclou barris com Can Pastilla i s’Arenal– és una zona urbanísticament degradada, que atreu un turisme de baix poder adquisitiu. És ple d’edificis alts, amb una planificació molt deficient.

l’interès general. Comprenc les crítiques, però no hi ha cap més remei. La reforma es farà encara que costi suor i alguna llàgrima.”

Però per ventura Nájera no valorà la proximitat de les eleccions. No faltaven ni nou mesos i l’anunci que havia fet era una bomba de rellotgeria. A la platja de Palma hi ha uns 12.500 residents, als quals s’han d’afegir uns quants milers propietaris més que no hi viuen però hi passen l’estiu o bé hi tenen pisos, cases o locals llogats. En pocs dies, la rebel·lió veïnal va anar creixent d’intensitat. I la tensió política, també. Tots els partits menys el PSOE s’hi mostraren contraris. La situació per als socialistes era kafkiana. La comissionada, Nájera, els havia obert un front que amenaçava de convertir-se en un problema electoral seriós. El consens social, polític i empresarial que s’havia vist a la festa de presentació del projecte havia esclatat en menys d’un mes.

El malestar al PSOE cap a Nájera va ser i és molt intens. Perquè no havia consensuat amb les institucions el projecte concret de les demolicions i per no haver previst la possibilitat de les crítiques en un moment tan sensible per a l’interès electoral. A final d’agost, després de tres setmanes de silenci, el president Francesc Antich es va reunir al Consolat de Mar amb una de les dues plataformes de veïnats

afectats, la de Can Pastilla. Malgrat les seguretats que havia donat dies abans Nájera, en el sentit que la reforma aniria endavant fos com fos, el president va donar garanties absolutes als veïns que no hi hauria les demolicions previstes. Li faltava reunir-se amb l’altra plataforma –la de s’Arenal–, però Nájera ja havia rebut un cop molt dur. Que no reconeixia en públic, perquè la processó anava per dins. A partir d’aleshores les seves declaracions ja varen ser molt més matisades, fent crides al consens entre els partits per poder dur endavant la reforma. Oficialment, no canviava d’opinió, però el to era sensiblement diferent.

L’encallament. Antich no volia desautoritzar explícitament Nájera, ni volia el seu cap. Però el problema polític era dels grossos i l’havia d’aturar perquè la proximitat de les eleccions aconsellava la màxima prudència i tranquil·litzar els ànims revoltats. El president convocà tots els partits

Antich va intervenir per aturar les protestes, nou mesos abans de les eleccions

polítics a una reunió al Consolat de Mar dimecres de la setmana passada. La posició d’Antich va ser aquesta: “O fem el consens entre tots o no hi haurà reforma de la platja de Palma.” Tot els partits s’hi mostraren d’acord. Aleshores la solució era òbvia: no decidir res, de fet. Així tots acceptaven el consens. En canvi de què? Doncs d’ajornar a la pràctica el començament de la reforma fins passades les eleccions. L’objectiu s’aconsegueix a través d’un recaragolat sistema de successives exposicions públiques, del projecte concret, que equivaldrà a allargar molts mesos allò que era previst que s’acabàs l’octubre d’enguany. La consellera de Turisme, Joana Barceló, va reconèixer: “Serà difícil que pugui ser aprovat de forma provisional abans de les eleccions.” Això sí, “aquest endarreriment no vol dir endarrerir el pla, sinó garantir-lo”.

La reforma de la platja de Palma –i la consegüent injecció d’uns 1.000 milions d’euros per part del govern espanyol més la inversió privada d’uns 2.000 més– queda així, doncs, encallada, almenys fins passades les eleccions. I llavors? Doncs dependrà de què hagin dit les urnes. Per ventura d’aquí a un any es podrà tornar intentar. Només hauran passat cinc anys i mig d’ençà que s’anuncià la reforma.

Miquel Payeras